

No. of Printed Pages : 4

CFN-003

**CERTIFICATE PROGRAMME IN
FOOD AND NUTRITION (CFN)**

Term-End Examination

June, 2026

CFN-003 : ECONOMICS OF FOOD

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 100

छापील पृष्ठांची संख्या: 4

CFN-003

अन्न आणि पोषण प्रमाणपत्र कार्यक्रम (CFN)

सत्र-समाप्ती परीक्षा

जून, 2026

CFN-003 : अन्नाचे अर्थशास्त्र

वेळ: 3 तास

कमाल गुण: 100

टीप: (i) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे.

(ii) एकंदर पाच प्रश्न सोडवायचे आहेत.

(iii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. (a) दुध सहकारी संस्था आणि दुध व्यवसाय संस्था यांच्यात काय फरक आहे? 3
- (b) मजुरी वस्तू म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या/प्राधान्य दिल्या जाणाऱ्या कोणत्याही तीन अन्नपदार्थांची यादी करा. 3
- (c) वनस्पती लागवडीसाठी तुम्ही वापरू शकता अशा कोणत्याही तीन सेंद्रिय खतांची यादी करा. 3
- (d) पशुधनापासून मिळणारे कोणतेही तीन अन्नपदार्थ ओळखा. 3
- (e) PDS अंतर्गत विक्रीसाठी अत्यावश्यक वस्तू म्हणून मान्यता मिळालेल्या कोणत्याही चार वस्तूंची यादी करा. 2
- (f) शासनाकडून अन्नधान्य खरेदी करण्याचे तीन प्रासंगिक घटक कोणते आहेत? 3
- (g) मासे खाण्याचे कोणतेही तीन फायदे सांगा. 3
2. (a) अन्न खर्चावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची थोडक्यात चर्चा करा. 10
- (b) आकृतीच्या साहाय्याने, तुम्ही विकसित करू इच्छित असलेल्या घरगुती बागेची पद्धतशीर रचना सादर करा. तुम्ही कोणती झाडे लावाल? परसबागेचे उपयोग सांगा. 3+2+5

3. (a) लक्षित सार्वजनिक वितरण प्रणाली (TPDS) म्हणजे काय? TPDS अंतर्गत जारी केल्या जाणाऱ्या विविध शिधापत्रकांचे सविस्तर वर्णन करा. 2+6
- (b) कृषी अनुदान आणि अन्न अनुदान यांच्यातील घटकांवर प्रकाश टाकून त्यांच्यातील फरक स्पष्ट करा. 6+6
4. (a) कुक्कुटपालन व्यवसायातून कोणते उत्पादन मिळते? 10
- (b) जलसंवर्धन म्हणजे काय? याचे महत्त्व स्पष्ट करा. 5
- (c) पशुधन विकासासाठीच्या शासकीय कार्यक्रमाचे सविस्तर वर्णन करा. 5
5. (a) ऑपरेशन फ्लड प्रकल्प म्हणजे काय? हा प्रकल्प ग्राहक आणि दुग्ध उत्पादक शेतकऱ्यांना कशी मदत करतो? 10
- (b) बाजारात उपलब्ध असलेली माशांची उप-उत्पादने आणि मूल्यवर्धित उत्पादने ओळखा. 5
- (c) आपल्या देशात मत्स्यपालन व्यवसायासाठी दिल्या जाणाऱ्या कोणत्याही पाच अनुदानांची यादी करा. 5
6. खालील मुद्द्यांवर थोडक्यात टिप्पणी करा: 5+5+5+5
- (a) ग्राहक संरक्षण कायदा
- (b) भेसळ रोखण्यासाठीचे उपाय
- (c) अन्न खराब होणे आणि त्याचे स्रोत
- (d) पोषण शिक्षणामध्ये प्रसारमाध्यमांचा वापर

7. (a) भारतात सार्वजनिक आरोग्याच्या दृष्टीने महत्वाच्या असणाऱ्या सामान्य पौष्टिकतेच्या कमतरता कोणत्या आहेत? त्यांची गणना करा. 8
- (b) खालील कार्यक्रमांचे उद्दिष्ट आणि घटक स्पष्ट करा: 6+6
- (i) ICDS
- (ii) माध्यान्ह भोजन कार्यक्रम
8. खालीलपैकी कोणत्याही चार गोष्टींवर थोडक्यात टीपा लिहा: $4 \times 5 = 20$
- (a) राष्ट्रीय पौष्टिक प्रतिबंधात्मक कार्यक्रम
- (b) अन्न सुरक्षा आणि मानके कायदा
- (c) ग्राहक शिक्षण देणाऱ्या संस्था
- (d) भेसळीचे दुष्परिणाम
- (e) अन्नाचा दर्जा सुनिश्चित करण्यासाठी अन्नपदार्थांचे प्रतवारीकरण